

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План лекції

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”.
2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод.
3. Інші способи комерціалізації.

*Самі по собі ідеї цінні, але будь-яка ідея, врешті-решт, лише ідея.
Завдання полягає в тому, щоб реалізувати її на практиці.
Генрі Форд*

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

*інтелектуальна
власність – це*

- *товар*

нематеріальний актив, що використовується у господарській діяльності та може бути швидко і без значних витрат відтворений і розповсюджений

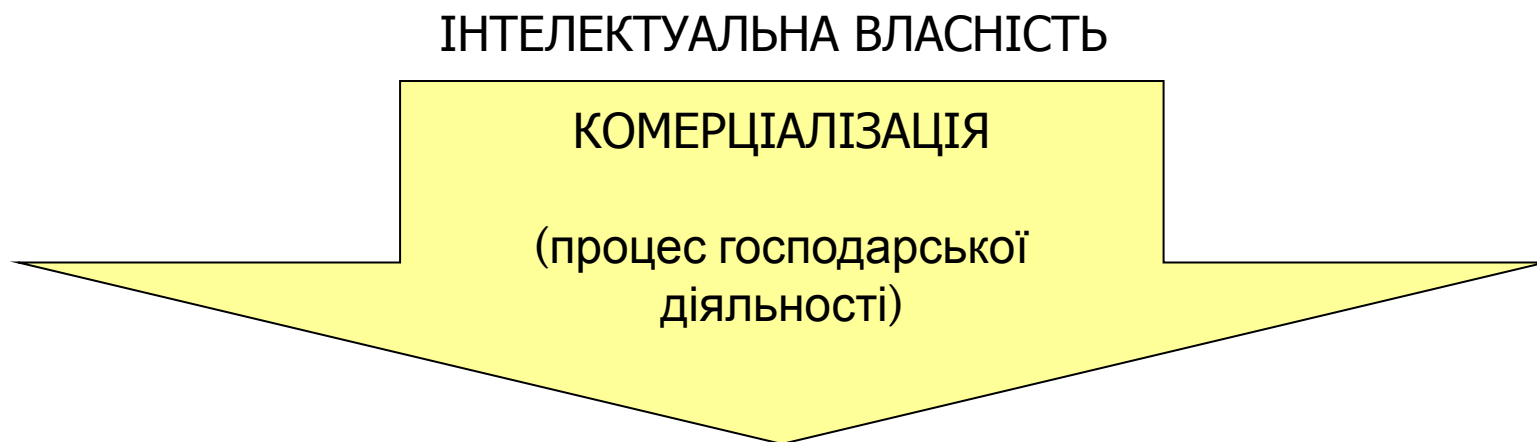
- *капітал*

нематеріальний ресурс (знання, досвід, інформація), що використовується суб'єктом господарювання у матеріальному виробництві для зменшення матеріальних затрат у його процесі

- *інвестиція*

- *капітальна* (придбання нематеріального активу, який підлягає амортизації)
- *фінансова* – внесення нематеріального активу до статутного фонду юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

- ❖ спроможність отримати **дохід**
- ❖ приносити відповідний **ефект** при використанні ОПІВ

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

Основні показники великих компаній щодо патентування

<i>Назва підприємства</i>	<i>Штаб-квартира</i>	<i>Галузь</i>	<i>Виручка, млрд</i>	<i>Число патентів</i>
Siemens	Берлін, Мюнхен, Німеччина	Електроніка, медобладнання	\$75,97	2235
Philips	Амстердам, Нідерланди	Електроніка, медобладнання	\$25,42	1759
Samsung	Сеул, Південна Корея	Електроніка	\$143,1	1733
Basf	Людвігсхафен, Німеччина	Хімічна промисловість	\$63,87	1638
LG Group	Сеул, Південна Корея	Машинобудівництво, нафтохімія	\$78,89	1493
Qualcomm	Сан-Дієго, Каліфорнія, США	Засоби зв'язку	\$10,99	1682
General Electric	Ферфілд, Коннектикут, США	Електроніка, медобладнання	\$150,21	1325
RobertBosch	Герлінгем, Німеччина	Машинобудівництво	\$67,5	1192
Ericsson	Стокгольм, Швеція	Машинобудівництво	\$226,9	1148
Mitsubishi	Токио, Японія	Машинобудівництво	...	1082

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

НАУКА (винахідник)

Трансформація
інтелектуальної
власності
в інноваційний продукт,
придатний
для виробництва
і ринку

СПОЖИВАЧ

У 2012 р. загальна кількість виконуваних наукових і науково-технічних робіт збільшилася порівняно з 2011 р. на 836 од. (на 1,6 %).

Результати **38,14 тис.** робіт було впроваджено у виробництво або вони мали інші форми широкого застосування.

Найбільший рівень впровадження результатів спостерігався за роботами зі створення нових видів виробів (понад 70% від загальної кількості виконаних робіт за цим напрямом) і нових технологій (понад 68%).

Із загальної кількості робіт:

- зі створення нових видів виробів – 56,7% виконувалися в галузях технічних наук; 31,4% – природничих;
- зі створення нових видів техніки – відповідно 60,5 і 23,8%;
- зі створення нових технологій – 42,7 і 40,3%.

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

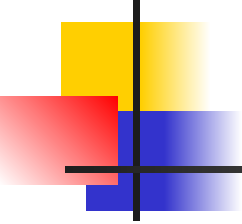

**Комерціалізація
об'єктів права інтелектуальної власності** – це
взаємовигідні (комерційні) дії
всіх учасників процесу **перетворення**
результатів інтелектуальної праці
у ринковий товар
з метою отримання **прибутку** чи іншої ринкової **вигоди**.

На початку ХХ ст. близько 65% доходів в розвинутих країнах люди отримують за рахунок інтелектуальної діяльності

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

-
-
- Основними способами комерціалізації** об'єктів права інтелектуальної власності є:
- **використання** об'єктів права інтелектуальної власності у виробництві товарів та послуг;
  - **внесення прав** на об'єкти права інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства;
  - **передача (продаж) прав** на об'єкти права інтелектуальної власності.

1. Економічний зміст категорії “інтелектуальна власність”

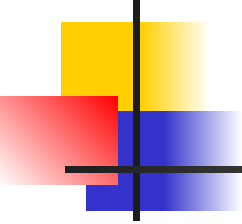

Передача прав на ОПІВ:

- уступка прав власності на ОПІВ (продаж)
- передача права на використання ОПІВ:
  - ❖ за ліцензійним договором
  - ❖ за договором комерційної концесії (франшизи)
  - ❖ за договором лізингу

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

ЛІЦЕНЗІЙНА УГОДА - це
угода щодо передачі власником об'єктів інтелектуальної власності певних прав на їх використання своєму контрагенту в передбачених угодою межах.

У ліцензійному договорі зазначаються вид ліцензії, сфера використання об'єкта інтелектуальної власності, способи його використання, територія, термін, на який передаються права, розмір, порядок і термін виплати винагороди тощо.

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

Ліцензіар – продавець ліцензії, юридична або фізична особа, яка зобов'язується передати права на використання об'єкта інтелектуальної власності за певну винагороду відповідно до передбачених ліцензійною угодою умов.

Ліцензія (від лат. *licentio* – свобода, право) – дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності, **що надається на підставі ліцензійного договору.**

Ліцензіат – покупець ліцензії, юридична або фізична особа, яка купує права на використання об'єктів інтелектуальної власності у межах, передбачених ліцензійною угодою.

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

Об'єкти ліцензійних угод:

- авторські права;
- програми для ЕОМ і бази даних;
- товарні знаки;
- патентні права;
- ноу-хау,
- інжинірингові послуги тощо.

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

види ліцензій:

патентні — дозвіл на використання об'єктів інтелектуальної власності, захищених патентами;

на товарні знаки — дозвіл на використання засобів індивідуалізації товарів і послуг;

дозволи на використання твору, що надається власником авторського права.

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

<i>Сучасна система ліцензій</i>	
<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Вид ліцензій</i>
За обсягом прав, що передаються ліцензіату	Невиключні, прості
	Виключні
	Повні
	Субліцензії
	Опціони
За способом охорони об'єктів інтелектуальної власності	Патентні (патент, свідоцтво)
	Безпатентні (незапатентовані рішення, інжинірингові послуги, секрети виробництва, ноу-хау)
За специфікою правових норм	Добровільні
	Примусові
	Відкриті
За об'єктами інтелектуальної власності, що є предметом угоди	Винаходи
	Промислові зразки
	Товарних знаків
	Знаки ослугування
	Ноу-хау, секрети виробництва
	Авторське право та суміжні права

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

У США доходи від ліцензування прав інтелектуальної власності зросли за останні 20 років у 35 разів.

Загальна кількість реєстрацій договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти промислової власності в Україні у 2013 р. склала **2124** (на 1,7% більше ніж у 2012 р.). З них:

- 1864 реєстрації стосуються передачі виключних майнових прав на ОПВ;
- 232 реєстрації стосуються видачі ліцензії на використання ОПВ;
- 28 “відкритих” ліцензій на використання ОПВ.

Кількість зареєстрованих патентів у 2013 р.:

на винаходи – **3635**;

на корисні моделі – **10137**.

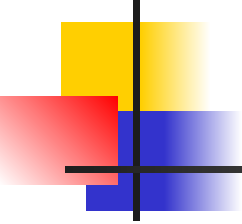
За даними Державної служби інтелектуальної власності України

2. Сутність, структура та класифікація ліцензійних угод

Платежі за ліцензійними угодами:

- **Роялті** – вид платежів, який платить ліцензіат ліцензіару протягом усього терміну дії ліцензійного договору чи у вигляді відсотка від суми прибутку чи суми обороту від випуску продукції або диференційованої ставки з одиниці ліцензійної продукції.
- **Паушальний платіж** – це виплата ліцензіарові визначеної зафіксованої в договорі суми ще до початку масового випуску ліцензійної продукції.
- **Комбіновані платежі** – найбільш поширені та передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного сталого платежу до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії у вигляді роялті після того як буде налагоджене виробництво ліцензійної продукції. Таким чином, ліцензіар має можливість отримувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору.

3. Інші способи комерціалізації

Комерціалізація через **використання ОІВ у власному виробництві** є найбільш вигідною з точки зору прибутку.

Перевага. Весь прибуток від продажу інноваційного продукту, що отримано за допомогою ОІВ, залишається у правовласника ОІВ. Оскільки обсяг виробленої продукції може бути великим, то й прибуток, що надходитиме від її реалізації, може в багато разів перевищувати вартість прав на ОІВ у разі передачі прав на використання ОІВ або продажу прав власності на ОІВ.

Недолік. Цей спосіб комерціалізації пов'язаний із значними стартовими витратами на доопрацювання ОІВ, розробленням технології виробництва тощо.

3. Інші способи комерціалізації

Продаж прав у повному обсязі

Договір купівлі-продажу як договір обмінної угоди, за яким у результаті передачі права власності на об'єкт інтелектуальної власності (продажу охоронного документа – патента або свідоцтва) власник як сторона, яка продає, втрачає всі майнові права на нього.

Якщо продано патент на винахід, то він перереєстровується на ім'я нового правовласника і до нього переходять всі майнові права на цей об'єкт.

3. Інші способи комерціалізації

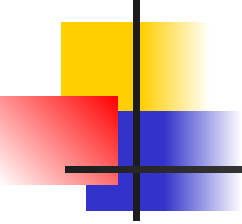

Відносно новою формою комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності є лізинг.

За договором лізингу передається різне технологічне обладнання, верстати, прилади тощо, які виконані на рівні винаходів і захищені патентами. Тобто разом з технологічним обладнанням і процесом передається право користуватися об'єктом інтелектуальної власності.

Вибір такої форми комерціалізації, як лізинг дозволяє починаючим підприємцям відкривати і розширяти свій бізнес навіть при досить обмеженому стартовому капіталі, оперативно використовуючи у виробництві сучасні досягнення науково-технічного прогресу.

При формуванні статутних капіталів нових господарських товариств інтелектуальну власність можна вносити до статутного капіталу замість майна, грошей та інших матеріальних цінностей, для чого необхідна лише добра воля всіх засновників.

Використання інтелектуальної власності в статутному фонді дозволяє:

- сформуванню значний за своїми розмірами статутний фонд без відволікання коштів і забезпечити доступ до банківських кредитів й інвестицій, використовуючи інтелектуальну власність як об'єкт застави нарівні з іншими видами майна;
- амортизувати інтелектуальну власність в статутному капіталі та замінити її реальними коштами, включаючи амортизаційні відрахування на собівартість продукції, тобто капіталізувати інтелектуальну власність;
- авторам і підприємствам - власникам інтелектуальної власності - стати засновниками (власниками) при організації дочірніх і самостійних фірм без відгалуження коштів.

3. Інші способи комерціалізації

Договір франшизи (договір комерційної концесії) – це договір за яким правовласник дозволяє іншій особі використовувати права на промислові зразки, фірмові найменування, торговельні марки, технології, комерційну таємницю тощо.

Договір франшизи відрізняється від звичайного ліцензійного договору тим, що права передаються на пільговій, привілейованій основі.

Користувач отримує вже готову технологію під відомою торговельною маркою. Йому не потрібно відвойовувати місце на ринку, а його ризики зводяться до мінімуму.

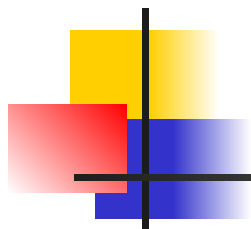
Договір франшизи повинен містити умову про те, що якість товарів та послуг буде не нижче якості товарів і послуг правовласника, а останній буде здійснювати контроль за використанням цієї угоди.

3. Інші способи комерціалізації

- Відповідно виду діяльності франчайзинг буває:
  - Торговельний
  - Сервісний
  - Виробничий
  - Змішаний

- Відповідно ноу-хау франчайзера:
  - Франчайзинг дистрибуції продукту
  - Франчайзинг бізнес-формату

- Відповідно організації системи:
  - Прямий франчайзинг
  - Розвиток території
  - Мастер-франчайзинг

Дякую за увагу!